

DE ECHTGENOTE VAN FREDERIK VAN EEDEN

Martha van Eeden – Van Vloten

De psychiater en schrijver Frederik van Eeden (1860-1932) is met voorsprong de bekendste Bussumer ooit. Hij kreeg internationaal bekendheid met zijn boek *De Kleine Johannes*. In het Gooi werd hij vooral bekend vanwege zijn zelfvoorzienende kolonie Walden. Maar wie was zijn vrouw, Martha van Vloten (1857-1943)? Dank zij de openbaarheid van egodocumenten weten we er aardig wat van.

Jeugd

De ouders van Martha waren Johannes van Vloten en Elisabeth van Gennep. Johannes was een humanist en vrijdenker, die een goede band met zijn dochter. Haar moeder was afstandelijker en werd zeer rijk door een erfenis. Martha was het oudste meisje in het gezin. Ze had twee zusjes en vier broers. De dochters werden vrij opgevoed voor die tijd. Het gezin woonde aanvankelijk in Deventer en later in een grote villa aan het Florapark in Haarlem. De culturele elite was daar kind aan

huis. Daaronder was de familie Van Eeden. Hun zoon Frederik kwam er in contact met Martha.

Getrouwd

In 1886 trouwden ze. Frederik vond het een weloverwogen keuze, maar was niet dolverliefd. Het jonge echtpaar huurde in Bussum een villa in het Spiegel, waar Frederik zich vestigde als huisarts. De eerste zomer van hun huwelijk raakte Frederik al in een depressie. De eerste van vele. In plaats van met een vrolijke jongen zat Martha nu met een gefrustreerde man. In 1887 werd hun eerste zoon, Hans, geboren. Toen het echtpaar drie jaar getrouwd was en Martha in verwachting was van een tweede kind, werd Frederik op slag verliefd op een patiënte die 10 jaar ouder was, de gehuwde moeder van vier kinderen Betsy van Hoogstraten. Hoewel Betsy, in tegenstelling tot Frederik, de verhouding niet platonisch wilde houden, hield de verhouding stand. Martha tolereerde de ontstane situatie gedurende maar

■ Martha met haar zontjes Hans en Paul omstreeks 1891. Part.collectie.

■ Villa De Lelie.

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET GEMEENTEARCHIEF

www.gooienvechthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Moe maar voldaan!

Werknemers van het Bussumse Majella-ziekenhuis namen in september 1962 deel aan de Airborne Wandeltocht in Oosterbeek. Aan de bloemen te zien hebben ze de mars succesvol volbracht. De jaarlijkse wandeling is een eerbetoon aan de Britse en Poolse militairen die in de Slag om Arnhem in 1944 het leven lieten en begraven liggen op de Airborne War Cemetery. De Arnhemse persfotograaf Wim Jaquet (1911-1986) fotografeerde de groep wandelaars.

FOTO: FOTOSTUDIO W.S. JAQUET ARNHEM

liefst 10 jaar. Martha zou ook later een verregaande tolerantie vertonen voor Frederiks omgang met andere vrouwen. Toen de echtgenoot van Betsy enige jaren later overleed werden de banden tussen de twee gezinnen zelfs sterker en liet Betsy een villa in Bussum bouwen om zo dicht bij Frederik te zijn.

Walden

Het gezin Van Eeden kocht een nieuwe villa, Dennekamp, aan de Kom van Biegel. Enige jaren later vatte Frederik echter het plan op deze villa weer te verkopen om zijn ideaal, het stichten van de kolonie Walden, te kunnen verwezenlijken en er in een hut te gaan wonen. Martha voelde daar niets voor. Frederik kon met geld van zijn moeder de villa Cruisbergen kopen en een begin maken met Walden en Martha betrokken met de kinderen de voor haar gebouwde villa De Lelie aan de rand van het Walden gebied. Frederik en Betsy beëindigden hun liefdesrelatie, maar bleven vrienden en Betsy steunde het werk van Frederik financieel.

Frederik kreeg zijn hut en had het druk met Walden en andere projecten. In 1901 verklaarde Frederik en een 13 jaar jongere koloniste op Walden, Truida Everts, elkaar hun liefde. Het was een lastige situatie voor hem. Hij moest schipperen tussen Truida, zijn kinderen, vrouw, vriendin en mede-kolonisten.

Scheiding

Uiteindelijk, in 1907, voelde Martha zich gedwongen het initiatief tot een scheiding te nemen. Een jaar daarvoor was Martha's moeder overleden en kreeg het echt-

paar een grote erfenis. Frederik gebruikte zijn aandeel en zonder Martha's medeweten ook haar aandeel om dat in de bodemloze put van Walden te storten. Desondanks ging Walden failliet. Na de scheiding trouwde Frederik met Truida. Uit dat huwelijk werden twee zonen geboren. Martha kon met financiële steun van anderen voorlopig in De Lelie blijven wonen. Zij leek voldoening te vinden in haar rol als moeder, als kunstenaarsvrouw en als gastvrouw

voor bevriende kunstenaars. Zij vertaalde diverse kinderboeken. Een moeilijke periode was er in 1912 toen de 22-jarige zoon Paul aan tuberculose overleed. Zij moest De Lelie in 1916 verlaten. Martha bleef loyaal aan Frederik, zij het dat het leek op een broer-zus verhouding. Tot aan zijn dood in 1923 sloeg zij geen verjaardag van hem over. Martha overleed op 4 juni 1943 in de leeftijd van zesentachtig jaar.

Bron

Cornelie van Uuden & Peter Stokvis: *De gezusters Van Vloten*. Bert Bakker 2007.

Klaas Oosterom

■ Martha van Vloten, portret geschilderd door Jan Veth. 1885.